HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

13 martie 2007 *

În cauza C-29/05 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție, introdus la 25 ianuarie 2005,

Oficiul pentru Armonizare în cadrul Pieței Interne (mărci, desene și modele industriale) (OAPI), reprezentat de domnii A. von Mühlendahl și G. Schneider, în calitate de agenți,

recurent,

celelalte părți din procedură fiind:

Kaul GmbH, stabilită în Elmshorn (Germania), reprezentată de G. Würtenberger și R. Kunze, Rechtsanwälte,

reclamantă în fața primei instanțe,

* Limba de procedură: germana.

Bayer AG, stabilită în Leverkusen (Germania),

parte în procedura care s-a aflat pe rolul camerei de recurs a OAPI,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnii P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts și J. Klučka, președinți de cameră, domnul J. N. Cunha Rodrigues, doamna R. Silva de Lapuerta, domnii K. Schiemann (raportor), G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešič și J. Malenovský, judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,
grefier: doamna K. Sztranc-Sławiczek, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 27 iunie 2006,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 26 octombrie 2006,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin recursul formulat, Oficiul de Armonizare în cadrul Pieței Interne (mărci, desene și modele industriale) (OAPI) solicită anularea hotărârii Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene din 10 noiembrie 2004, Kaul/OAPI – Bayer (ARCOL) (T-164/02, Rec., p. II-3807, denumită în continuare „hotărârea atacată"), prin care s-a anulat decizia Camerei a treia de recurs a OAPI din 4 martie 2002 (cauza R 782/2003-3, denumită în continuare „decizia în litigiu") de respingere a opoziției formulate de Kaul GmbH (denumită în continuare „Kaul") la înregistrarea ca marcă comunitară a semnului verbal „ARCOL".

2 La punctele 29 și 30 din hotărârea atacată, Tribunalul a apreciat că, în decizia menționată, camera de recurs a considerat în mod eronat că elementele de fapt neinvocate în fața diviziei de opoziție a OAPI care s-a pronunțat în primă instanță nu puteau fi prezentate pentru prima oară de către un reclamant în sprijinul recursului său în fața camerei de recurs. Potrivit hotărârii menționate, dimpotrivă, camera de recurs ar fi ținută să ia în considerare astfel de elemente în vederea soluționării recursului cu care este sesizată.

3 În recursul formulat, OAPI susține că, procedând astfel, Tribunalul a interpretat incorect dispozițiile Regulamentului (CE) nr. 40/94 al Consiliului din 20 decembrie 1993 privind marca comunitară (JO 1994, L 11, p. 1, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 146) și ale Regulamentului (CE) nr. 2868/95 al Comisiei din 13 decembrie 1995 de punere în aplicare a Regulamentului nr. 40/94 (JO L 303, p. 1, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 189, denumit în continuare „regulamentul de aplicare").

Cadrul juridic

Regulamentul nr. 40/94

4 Articolul 8 din Regulamentul nr. 40/94, intitulat „Motive relative de refuz", prevede la alineatul (1) litera (b):

„La opoziția titularului unei mărci anterioare, se respinge înregistrarea mărcii solicitate atunci când:

[...]

(b) din cauza identității sau asemănării sale cu marca anterioară și din cauza identității sau asemănării produselor sau serviciilor pe care le desemnează cele două mărci, există un risc de confuzie pe teritoriul în care este protejată marca anterioară; riscul de confuzie presupune riscul de asociere cu marca anterioară."

5 Articolul 42 alineatul (3) din regulamentul sus-menționat prevede:

„Opoziția trebuie formulată în scris și motivată. Aceasta nu se consideră ca formulată decât după achitarea taxei pentru opoziție. Într-un termen acordat de

Oficiu, persoana care a formulat opoziția poate prezenta în susținerea acesteia fapte, dovezi și observații."

6 Articolul 52 din Regulamentul nr. 40/94, intitulat „Cauze de nulitate relativă", prevede la alineatul (1) litera (a):

„Marca comunitară este declarată nulă ca urmare a unei cereri depuse la Oficiu sau a unei cereri reconvenționale în cadrul unei acțiuni în contrafacere:

(a) atunci când există o marcă anterioară menționată la articolul 8 alineatul (2) și când se îndeplinesc condițiile prevăzute la alineatul (1) sau (5) din prezentul articol."

7 Articolul 57 alineatul (1) din Regulamentul nr. 40/94 din cadrul titlului VII al regulamentului, consacrat procedurii de recurs, prevede, între altele, că „[d]eciziile examinatorilor, ale diviziilor de opoziție, ale diviziei administrației mărcilor și aspectelor juridice, precum și cele ale diviziilor de anulare pot fi supuse unei căi de atac [a se citi «unui recurs»]."

8 Potrivit dispozițiilor articolului 59 din regulamentul menționat:

„Calea de atac [a se citi «recursul»] trebuie formulată în scris și depusă la Oficiu în termen de două luni de la data notificării hotărârii [a se citi «deciziei»]. [...] În

termen de patru luni de la data notificării hotărârii [a se citi «deciziei»], trebuie depus, în scris, un memoriu în care să se expună motivele de atac."

9 Articolul 61 din același regulament, intitulat „Examinarea căii de atac" [a se citi „recursului"] prevede:

„(1) În cazul în care calea de atac [a se citi «recursul»] este admisibilă, camera de recurs cercetează dacă se poate pronunța asupra acesteia.

(2) În cursul examinării căii de atac [a se citi «recursului»], camera de recurs invită părțile, ori de câte ori este necesar, să-și prezinte, în termenul alocat, observațiile referitoare la notificările pe care aceasta le-a adresat sau la comunicările prezentate de celelalte părți."

10 Articolul 62 din Regulamentul nr. 40/94, intitulat „Hotărârea privind calea de atac" [a se citi „decizia privind recursul"], prevede:

„(1) În urma examenului de fond asupra căii de atac [a se citi «asupra recursului»], camera de recurs se pronunță asupra acesteia. Aceasta poate fie să exercite competențele organului care a pronunțat hotărârea [a se citi «decizia»] atacată, fie să retrimită cauza spre soluționare organului în cauză.

(2) În cazul în care camera de recurs retrimite cauza spre soluționare organului care a pronunțat hotărârea [a se citi «decizia»] atacată, acest organ este obligat să țină seama de considerentele și de dispozitivul hotărârii [a se citi «deciziei»] pronunțate de camera de recurs, cu condiția ca împrejurările cauzei să fi rămas aceleași.

[...]"

11 Articolul 63 din regulamentul menționat, intitulat „Acțiune în fața Curții de Justiție", prevede:

„(1) Hotărârile [a se citi «deciziile»] camerelor de recurs prin care se pronunță asupra unei căi de atac [a se citi «unui recurs»] pot forma obiectul unei acțiuni în fața Curții de Justiție.

(2) Acțiunea se înaintează pe motive de necompetență, încălcarea unor norme fundamentale de procedură, nerespectarea tratatului, nerespectarea dispozițiilor prezentului regulament sau a oricărei norme de drept privind aplicarea acestuia sau abuzul de putere.

(3) Curtea de Justiție are competența atât de a anula, cât și de a modifica hotărârea [a se citi «decizia»] atacată.

[...]"

12 Articolul 74 din Regulamentul nr. 40/94, din cadrul secțiunii 1, intitulată „Dispoziții generale", a titlului IX, consacrat dispozițiilor de procedură, prevede, sub titlul „Examinarea din oficiu a faptelor":

„(1) În cursul procedurii, Oficiul procedează la examinarea din oficiu a faptelor; cu toate acestea, în cazul unei proceduri privind motivele relative de respingere a înregistrării, examinarea este limitată la motivele invocate și la cererile introduse de părți.

(2) Oficiul poate să nu ia în considerare faptele pe care părțile nu le-au invocat sau dovezile pe care nu le-au furnizat în timp util."

13 Potrivit dispozițiilor articolului 76 alineatul (1) din regulamentul menționat:

„În cadrul oricărei proceduri în fața Oficiului, se pot administra în special următoarele mijloace de probă:

(a) ascultarea părților;

(b) solicitarea de informații;

(c) prezentarea de documente și de mijloace de probă;

(d) ascultarea martorilor;

(e) expertiza;

(f) declarațiile scrise date sub jurământ sau în mod solemn sau cu efect echivalent în conformitate cu legislația statului în care sunt făcute."

Regulamentul de aplicare

14 Norma 16 alineatul (3) din regulamentul de aplicare prevede:

„Informațiile detaliate privind faptele, dovezile și observațiile, precum și documentele justificative prevăzute la alineatul (1) și dovezile prevăzute la alineatul (2) pot fi furnizate, în cazul în care nu au fost prezentate în același timp cu actul de opoziție sau ca urmare a acestuia, într-un termen ulterior deschiderii procedurii de opoziție pe care Oficiul îl stabilește conform alineatului (2) din norma 20."

15 Norma 20 alineatul (2) din regulamentul menționat prevede:

„Atunci când actul de opoziție nu cuprinde informații detaliate privind faptele, dovezile și observațiile menționate la alineatele (1) și (2) din norma 16, Oficiul invită persoana care a formulat opoziția să i le furnizeze într-un termen acordat. Orice element furnizat de către persoana care a formulat opoziția este comunicat solicitantului, care dispune de posibilitatea de a răspunde într-un termen acordat de Oficiu."

Istoricul cauzei

16 Istoricul cauzei deduse judecății Tribunalului, după cum rezultă din hotărârea atacată, poate fi rezumat după cum urmează.

17 La 3 aprilie 1996, Atlantic Richfield Co. a solicitat OAPI înregistrarea ca marcă comunitară a semnului verbal ARCOL, în special pentru „produse chimice destinate conservării alimentelor".

18 La 20 octombrie 1998, Kaul a formulat opoziție împotriva acestei cereri, invocând existența unui risc de confuzie în sensul articolului 8 alineatul (1) litera (b) din

Regulamentul nr. 40/94. Kaul a invocat în acest sens marca comunitară anterioară al cărei titular este, mai precis semnul verbal „CAPOL", înregistrată pentru „produse chimice pentru conservarea alimentelor, respectiv a materiilor prime pentru glazurarea și conservarea produselor alimentare finite, mai precis a dulciurilor".

19 Întrucât a apreciat că nu există un risc de confuzie, divizia de opoziție a OAPI a respins opoziția la 30 iunie 2000.

20 În sprijinul recursului formulat împotriva acestei decizii, Kaul a arătat în special, după cum susținuse și în fața diviziei de opoziție, că marca al cărei titular este se bucură de un caracter distinctiv ridicat, astfel încât ar trebui, potrivit jurisprudenței Curții, să beneficieze de o protecție sporită. În această privință, Kaul a afirmat că un astfel de caracter distinctiv ridicat nu ar rezulta totuși numai din lipsa caracterului distinctiv al vocabulei „CAPOL" pentru produsele vizate, după cum arătase deja în fața diviziei de opoziție, ci și din împrejurarea că marca menționată dobândise un caracter notoriu prin utilizare. În susținerea acestui caracter notoriu, Kaul a prezentat, în anexă la memoriul său depus în fața camerei de recurs, o declarație pe proprie răspundere a directorului general al societății, precum și o listă a clienților acesteia.

21 În decizia în litigiu, camera de recurs a OAPI a apreciat în special că nu putea lua în considerare un eventual caracter distinctiv ridicat al mărcii anterioare care ar avea legătură cu notorietatea acesteia, respectivul element și probele menționate care sunt menite să îl susțină fiind invocate pentru prima dată în sprijinul recursului formulat în fața camerei de recurs.

Hotărârea atacată

22 Prin cererea depusă la grefa Tribunalului la 24 mai 2002, Kaul a introdus o acțiune prin care a solicitat anularea deciziei în litigiu. Au fost invocate patru motive în sprijinul acțiunii menționate, întemeiate, în primul rând, pe încălcarea obligației de a examina elementele invocate de Kaul în fața camerei de recurs, în al doilea rând, pe încălcarea articolului 8 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 40/94, în al treilea rând, pe încălcarea normelor fundamentale de drept procedural recunoscute în statele membre și a normelor de procedură aplicabile în fața OAPI și, în al patrulea rând, pe încălcarea obligației de motivare.

23 Tribunalul a admis primul motiv și a anulat decizia în litigiu din acest motiv, fără a se pronunța asupra celorlalte motive ale acțiunii. În această privință, a decis, printre altele, cele ce urmează la punctele 25-30 din hotărârea atacată:

„25 Trebuie, mai întâi, să se sublinieze că elementele prezentate de reclamantă în fața camerei de recurs constau într-o declarație pe proprie răspundere a directorului general al reclamantei și într-o listă a clienților reclamantei.

26 Aceste înscrisuri, referitoare la intensitatea exploatării mărcii reclamantei, au fost prezentate de către aceasta din urmă în susținerea argumentării deja invocate în fața diviziei de opoziție și întemeiate în acel stadiu numai pe considerente referitoare la lipsa caracterului descriptiv al mărcii reclamantei, potrivit căreia această marcă s-ar bucura de un nivel ridicat de distinctivitate și, din această cauză, ar trebui să beneficieze de o protecție sporită.

27 Camera de recurs, la punctele 10-12 din decizia [în litigiu], apoi OAPI, la punctul 30 din memoriul în replică, au considerat că această nouă expunere a faptelor nu putea fi luată în considerare, deoarece ar fi avut loc după expirarea termenelor stabilite de către divizia de opoziție.

28 Cu toate acestea, se impune constatarea că această poziție nu este compatibilă cu continuitatea funcțională între organele OAPI, afirmată de Tribunal atât în ce privește procedura *ex parte* [hotărârea Tribunalului din 8 iulie 1999, Procter & Gamble/OAPI (BABY-DRY), T-163/98, Rec., p. II-2838, punctele 38-44, menținută în ce privește acest punct prin hotărârea Curții din 20 septembrie 2001, Procter & Gamble/OAPI [...], C-383/99 P, Rec., p. I-6251, și hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 2002, Procter & Gamble/OAPI (Forma unui săpun), T-63/01, Rec., p. II-5255, punctul 21], cât și în ce privește procedura *inter partes* [hotărârea Tribunalului din 23 septembrie 2003, Henkel/OAPI — LHS (UK) (KLEENCARE), T-308/01, Rec., p. II-3253, punctele 24-32].

29 Într-adevăr, s-a hotărât că din continuitatea funcțională între organele OAPI rezultă că, în aplicarea articolului 74 alineatul (1) *in fine* din Regulamentul nr. 40/94, camera de recurs este ținută să își întemeieze decizia pe toate elementele de fapt și de drept pe care partea interesată le-a invocat fie în procedura din fața organului care s-a pronunțat în primă instanță, fie, numai sub rezerva alineatului (2) din același articol, în procedura recursului (hotărârea KLEENCARE, citată anterior, punctul 32). Astfel, și contrar celor susținute de OAPI în ce privește procedura *inter partes*, continuitatea funcțională între diferitele organe ale OAPI nu înseamnă că ar fi inadmisibil, în temeiul articolului 74 alineatul (2) din Regulamentul nr. 40/94, ca o parte care, în fața organului care s-a pronunțat în primă instanță, nu a prezentat anumite elemente de fapt sau de drept în termenele acordate de acest organ să facă uz în fața camerei de recurs de elementele menționate. Continuitatea funcțională are drept consecință, dimpotrivă, că este admisibil ca o astfel de parte să se prevaleze de elementele menționate, în fața camerei de recurs, cu condiția respectării, în fața acestui organ, a articolului 74 alineatul (2) din regulamentul menționat.

30 În consecință, în speță, din moment ce prezentarea elementelor de fapt în litigiu nu este tardivă, în sensul articolului 74 alineatul (2) din Regulamentul nr. 40/94, ci s-a făcut în anexa la memoriul depus de către reclamantă în fața camerei de recurs la 30 octombrie 2000, adică în termenul de patru luni prevăzut la articolul 59 din Regulamentul nr. 40/94, aceasta din urmă nu putea refuza să ia în considerare respectivele elemente."

24 La punctul 34 din hotărârea menționată, Tribunalul a statuat: „camera de recurs nu putea, fără să încalce articolul 74 din Regulamentul nr. 40/94, să refuze examinarea elementelor de fapt prezentate de reclamantă în memoriul din 30 octombrie 2000 în vederea dovedirii nivelului de distinctivitate ridicat al mărcii anterioare, care rezultă din utilizarea, revendicată de către reclamantă, a acestei mărci pe piață".

Cu privire la recurs

25 În recursul formulat, OAPI solicită Curții să anuleze hotărârea atacată și să retrimită cauza la Tribunal, pentru ca acesta să se pronunțe asupra celorlalte motive ale acțiunii. De asemenea, solicită obligarea celorlalte părți în proces la plata cheltuielilor de judecată.

26 Kaul solicită respingerea recursului și obligarea OAPI la plata cheltuielilor de judecată.

Argumentele părților

27 Prin unicul său motiv de recurs, care cuprinde două aspecte, OAPI susține că, prin aprecierea făcută la punctele 29 și 30 din hotărârea atacată potrivit căreia camera de recurs a OAPI era ținută, în cadrul unei proceduri de opoziție, să ia în considerare elementele de fapt și de probă invocate pentru prima dată în susținerea memoriului menționat la articolul 59 din Regulamentul nr. 40/94, Tribunalul a încălcat diferite prevederi ale regulamentului menționat și ale regulamentului de aplicare.

28 Prin primul aspect al acestui motiv, OAPI arată că, declarând la punctele menționate că principiul continuității funcționale constrânge camera de recurs la o astfel de apreciere, Tribunalul a interpretat și a aplicat incorect dispozițiile coroborate ale articolului 42 alineatul (3) din Regulamentul nr. 40/94, ale normei 16 alineatul (3) și ale normei 20 alineatul (2) din regulamentul de aplicare, precum și ale articolului 62 alineatul (1) din Regulamentul nr. 40/94.

29 Termenul acordat de OAPI părții care a formulat opoziția, în temeiul primelor trei dispoziții legale menționate mai sus, pentru a prezenta faptele și probele în susținerea opoziției sale constituie un termen imperativ, la expirarea căruia o atare prezentare în fața diviziei de opoziție ar fi exclusă, cu excepția prelungirii termenului amintit de către OAPI.

30 Faptele și probele care nu au fost prezentate în termenul menționat nu ar mai putea fi prezentate în fața camerei de recurs și nici să conducă la anularea deciziei

pronunțate de către divizia de opoziție. Contrar hotărârii Tribunalului, continuitatea funcțională între diviziile de opoziție și camerele de recurs, consacrată la articolul 62 alineatul (1) din Regulamentul nr. 40/94, s-ar referi la competența decizională a organelor menționate, dar nu ar putea lipsi de efect termenele stricte prevăzute de legislația comunitară în vederea organizării modului de derulare a procedurii de opoziție.

31 Totodată, o astfel de interpretare ar fi impusă de *ratio legis* a procedurii de opoziție, care urmărește să permită identificarea din timp a conflictelor între mărci și luarea unei decizii administrative rapide în această privință. O decizie de respingere a opoziției nu ar avea, de altfel, un caracter definitiv, din moment ce, în temeiul articolului 52 alineatul (1) din Regulamentul nr. 40/94, aceasta nu împiedică introducerea ulterioară a unei acțiuni în anulare sau a unei cereri reconvenționale, în cadrul unei acțiuni în contrafacere, întemeiate pe motive identice celor invocate în susținerea opoziției.

32 Prin al doilea aspect al motivului, OAPI susține că Tribunalul a încălcat articolul 59 din Regulamentul nr. 40/94 atunci când a apreciat, la punctele 29 și 30 din hotărârea atacată, că, în măsura în care intervine în termenul de patru luni menționat la articolul indicat mai sus, prezentarea elementelor de fapt sau de probă în cadrul recursului are loc „în timp util" în sensul articolului 74 alineatul (2) din regulamentul menționat, astfel încât camera de recurs trebuia să ia în considerare aceste elemente.

33 În principal, OAPI susține, în această privință, că articolul 74 alineatul (2) nu este menit a se aplica atunci când prezentarea elementelor de fapt sau de probă este supusă, ca în situația de față, unui termen imperativ în fața organului care se pronunță în primă instanță. Recurgând la termenii „en temps utile", „not in due time" sau „verspätet", dispoziția menționată ar traduce exact preocuparea de a evita unele întârzieri nejustificate atunci când nu sunt stabilite astfel de termene imperative.

34 În subsidiar, OAPI arată că Tribunalul ar fi restrâns fără temei domeniul de aplicare al articolului 74 alineatul (2), apreciind că această dispoziție nu are vocație de aplicare în cadrul procedurii recursului decât atunci când prezentarea elementelor de fapt și de probă intervine după expirarea termenului de patru luni menționat la articolul 59 din Regulamentul nr. 40/94. Într-adevăr, articolul 74 alineatul (2) din acest regulament trebuie să poată fi aplicat și în alte împrejurări, de exemplu pentru că prezentarea acestora ar fi putut și ar fi trebuit să aibă loc deja în fața diviziei de opoziție.

35 Potrivit Kaul, care abordează motivul invocat în ansamblu, Tribunalul a hotărât în mod întemeiat că elementele noi trebuie avute în vedere de camerele de recurs, în măsura în care prezentarea acestora, inclusiv în fața camerelor de recurs, nu este tardivă în sensul articolului 74 alineatul (2) din Regulamentul nr. 40/94. Acesta este cazul în situația de față, susținerea în litigiu intervenind în termenul menționat la articolul 59 din Regulamentul nr. 40/94.

36 Camera de recurs ar constitui o a doua instanță chemată să judece din nou fondul, fără nicio restricție, înainte de orice control jurisdicțional, care, fiind încredințat Tribunalului și Curții, ar fi limitat la aspecte de drept.

37 Articolul 61 alineatul (2) și articolul 76 din Regulamentul nr. 40/94 ar confirma faptul că respectiva cameră de recurs dispune de competențe identice cu cele ale entității care s-a pronunțat în primă instanță, în special în ceea ce privește invitarea părților să prezinte observații și dispunerea unor măsuri de administrare a probelor. Coroborat cu aceste dispoziții, articolul 62 alineatul (1) din regulamentul menționat sugerează că respectiva cameră de recurs este ținută să decidă, având în vedere toate faptele de care dispune, dacă apreciază că este în măsură să adopte o decizie cu dispozitiv identic celui al deciziei care îi este deferită.

38 Din articolul 74 alineatul (1) din Regulamentul nr. 40/94 ar rezulta că, în procedurile *inter partes*, prezentarea faptelor și a probelor revine numai părților. Astfel, părțile ar trebui să își păstreze dreptul de a aprofunda dezbaterea în stadiul recursului în special în lumina deciziei pronunțate în primă instanță.

39 Pe de altă parte, ar fi conform atât cu principiile securității juridice și economiei procedurii, cât și cu finalitatea procedurii de opoziție, care urmărește să permită soluționarea conflictelor între mărci înainte de înregistrarea mărcii, în interesul unei bune funcționări a pieței interne, ca decizia OAPI să fie adoptată pe o bază factuală cât mai largă cu putință.

Aprecierea Curții

40 Întrucât cele două aspecte ale motivului sunt în strânsă legătură, este necesar să fie examinate împreună.

Cu privire la articolul 74 alineatul (2) din Regulamentul nr. 40/94

41 În vederea pronunțării asupra motivului apreciat în ansamblu, trebuie, în primul rând, să se constate că, după cum rezultă din modul de redactare a articolului 74

alineatul (2) din Regulamentul nr. 40/94, OAPI poate să nu țină cont de faptele care nu au fost invocate sau de probele care nu au fost prezentate în timp util de către părți.

42 Contrar susținerilor OAPI, dintr-un astfel de mod de redactare rezultă că, de regulă și cu excepția dispozițiilor contrare, prezentarea faptelor și a probelor de către părți rămâne posibilă după expirarea termenelor prevăzute pentru o astfel de prezentare, în aplicarea dispozițiilor Regulamentului nr. 40/94, și că în niciun caz nu există vreo interdicție în privința OAPI de a ține seama de faptele și de probele invocate sau prezentate tardiv.

43 În schimb, rezultă la fel de clar din modul de redactare menționat că invocarea sau prezentarea tardivă a faptelor și a probelor nu este de natură a conferi părții respective un drept necondiționat ca respectivele fapte sau probe să fie luate în considerare de către OAPI. Precizând că acesta din urmă „poate" să hotărască, într-o asemenea situație, să nu țină seama de respectivele fapte și probe, articolul 74 alineatul (2) din Regulamentul nr. 40/94 investește OAPI cu o largă putere de apreciere în a hotărî, motivându-și decizia sub acest aspect, dacă este necesar sau nu să ia în considerare aceste elemente.

44 Atunci când este în situația de a se pronunța în cadrul unei proceduri de opoziție, o astfel de luare în considerare de către OAPI se poate justifica, în special în cazul în care acesta consideră că, pe de o parte, elementele invocate tardiv sunt, la prima vedere, de natură a avea o reală pertinență în ceea ce privește soluționarea opoziției cu care este sesizat și, pe de altă parte, stadiul procedurii în care are loc această prezentare tardivă și circumstanțele care o încadrează nu se opun acestei luări în considerare.

45 După cum a arătat în mod întemeiat OAPI, faptul de a-l obliga pe acesta din urmă să ia în considerare, în toate ipotezele, faptele și probele prezentate de părțile într-o procedură de opoziție în afara termenului acordat în acest scop în temeiul dispozițiilor Regulamentului nr. 40/94 ar însemna să lipsească dispozițiile menționate de orice efect util.

46 În schimb, interpretarea reținută la punctele 42-44 din prezenta hotărâre în legătură cu articolul 74 alineatul (2) din Regulamentul nr. 40/94 este de natură a menține un astfel de efect util, permițând în același timp concilierea diverselor cerințe imperative.

47 Pe de o parte, într-adevăr, este conform principiului bunei administrări și necesității de a asigura buna desfășurare și eficiența procedurilor ca părțile să fie stimulate să respecte termenele pe care le acordă OAPI pentru instrumentarea cauzei. Împrejurarea că acesta din urmă poate, eventual, să hotărască să nu ia în considerare faptele și probele invocate de părți în afara termenelor acordate ar trebui, de la sine, să aibă un astfel de efect stimulator.

48 Pe de altă parte, menținând totuși posibilitatea ca organul chemat să judece litigiul să ia în considerare faptele și probele prezentate tardiv de către părți, interpretarea menționată este, cel puțin în ce privește procedura de opoziție, de natură a contribui să se evite ca mărcile a căror utilizare ar putea fi contestată ulterior cu succes pe calea procedurii în anulare sau cu ocazia unei proceduri în contrafacere să facă obiectul unei înregistrări. Or, astfel cum a statuat deja Curtea, motive de securitate juridică și de bună administrare militează în acest sens (a se vedea în special hotărârea din 6 mai 2003, Libertel, C-104/01, Rec., p. I-3793, punctul 59).

Cu privire la natura procedurii în fața camerei de recurs a OAPI și cu privire la articolul 62 alineatul (1) din Regulamentul nr. 40/94

49 În al doilea rând, trebuie subliniat că niciun motiv de principiu referitor la natura procedurii care se desfășoară în fața camerei de recurs sau la competența acestui organ nu exclude ca respectiva cameră să ia în considerare, în vederea soluționării recursului cu care este sesizată, faptele sau probele invocate pentru prima dată în stadiul acestui recurs.

50 În această privință, trebuie amintit că litigiile apărute ca urmare a unei opoziții formulate împotriva unei cereri de înregistrare a mărcii sunt supuse, teoretic, unui nivel cvadruplu de control.

51 Într-adevăr, într-o primă fază, o procedură revine OAPI, diviziilor sale de opoziție mai întâi și, în recurs, camerelor sale de recurs, care, în pofida garanțiilor de independență de care beneficiază atât ele, cât și membrii acestora, sunt totuși organe ale OAPI. După această procedură urmează, într-o a doua fază, un eventual control jurisdicțional care implică Tribunalul și, după caz, Curtea, în recurs.

52 După cum prevede articolul 63 alineatul (2) din Regulamentul nr. 40/94, Tribunalul poate anula sau modifica decizia camerei de recurs a OAPI numai „pe motive de necompetență, încălcarea unor norme fundamentale de procedură, nerespectarea tratatului, nerespectarea dispozițiilor [prezentului] regulament sau a oricărei norme de drept privind aplicarea acestuia sau abuzul de putere".

53 Rezultă în special din această dispoziție că Tribunalul poate anula sau modifica decizia care face obiectul acțiunii numai dacă, la momentul când aceasta a fost pronunțată, era viciată prin unul dintre aceste motive de anulare sau de modificare. În schimb, Tribunalul nu va putea anula sau modifica decizia respectivă pentru motive care survin ulterior pronunțării acesteia (hotărârea din 11 mai 2006, Sunrider/OAPI, C-416/04 P, Rec., p. I-4237, punctele 54 și 55).

54 Totodată, rezultă din dispoziția menționată că, după cum a hotărât Tribunalul în mod întemeiat și constant, faptele neinvocate de către părți în fața organelor OAPI nu mai pot fi invocate în faza acțiunii introduse în fața acestei instanțe comunitare. Într-adevăr, Tribunalul este chemat să aprecieze legalitatea deciziei camerei de recurs prin controlul aplicării dreptului comunitar de către aceasta, mai ales în lumina elementelor de fapt care au fost aduse la cunoștința amintitei camere (a se vedea în acest sens hotărârea din 18 iulie 2006, Rossi/OAPI, C-214/05 P, Rec., p. I-7057, punctul 50). Tribunalul nu ar putea, în schimb, să efectueze un astfel de control luând în considerare noi elemente de fapt invocate în fața sa.

55 În logica arhitecturii instituționale amintite la punctele 50 și 51 din prezenta hotărâre, controlul jurisdicțional exercitat astfel de către Tribunal nu ar putea consta într-o simplă repetare a unui control efectuat anterior de către camera de recurs a OAPI.

56 În această privință, rezultă din articolul 62 alineatul (1) din Regulamentul nr. 40/94 că, în urma examinării în fond a recursului, camera de recurs se pronunță asupra recursului și poate, procedând astfel, „să exercite competențele organului care a pronunțat hotărârea atacată", adică, în situația de față, să se pronunțe asupra opoziției, prin respingerea acesteia sau prin declararea temeiniciei sale, prin confirmarea sau infirmarea, în acest mod, a deciziei atacate.

57 Astfel, rezultă din articolul 62 alineatul (1) din Regulamentul nr. 40/94 că, prin intermediul recursului cu care este sesizată, camera de recurs este chemată să efectueze o nouă examinare completă a fondului opoziției, atât în drept, cât și în fapt.

58 După cum a amintit Kaul, rezultă, de altfel, din articolul 61 alineatul (2) și din articolul 76 din Regulamentul nr. 40/94 că, în vederea examinării fondului recursului cu care este sesizată, camera de recurs invită părțile, de câte ori este necesar, să își prezinte observațiile asupra notificărilor pe care li le adresează și că, de asemenea, poate să dispună măsuri de instrumentare, printre care figurează prezentarea elementelor de fapt sau de probă. Articolul 62 alineatul (2) din Regulamentul nr. 40/94 precizează în continuare că, în cazul în care camera de recurs retrimite cauza spre soluționare organului care a pronunțat decizia atacată, acest ultim organ este legat de motivarea și dispozitivul deciziei camerei de recurs, „cu condiția ca împrejurările cauzei să fi rămas aceleași". Astfel de dispoziții demonstrează la rândul lor că există posibilitatea ca substratul faptic să se îmbogățească în diversele stadii ale procedurii în fața OAPI.

Cu privire la articolul 42 alineatul (3) și la articolul 59 din Regulamentul nr. 40/94

59 În al treilea rând, rezultă din articolul 42 alineatul (3) din Regulamentul nr. 40/94 că persoana care a formulat opoziție la înregistrarea unei mărci pentru motivul că aceasta ar trebui refuzată în temeiul articolului 8 alineatul (1) al acestui regulament poate prezenta fapte, probe și observații în susținerea opoziției menționate în termenul acordat de OAPI în acest scop.

60 Spre deosebire de articolul 42 alineatul (3), articolul 59 din Regulamentul nr. 40/94, care precizează condițiile de introducere a recursului în fața camerei de recurs, nu se referă la prezentarea faptelor și a probelor, ci exclusiv la depunerea, într-un termen de patru luni, a unui memoriu în care să se expună motivele de recurs.

61 Rezultă că, în mod contrar celor reținute de Tribunal la punctul 30 din hotărârea atacată, articolul 59 nu ar putea fi interpretat în sensul că oferă autorului unui astfel de recurs un nou termen în vederea prezentării faptelor și a probelor în sprijinul opoziției sale.

62 Așadar, numai săvârșind o eroare de drept Tribunalul a considerat la punctul menționat că astfel de fapte și probe sunt prezentate „în timp util" în sensul articolului 74 alineatul (2) și a dedus din aceasta că respectiva cameră de recurs este ținută să le ia în considerare în decizia pe care este chemată să o pronunțe asupra recursului cu care este sesizată.

63 Într-adevăr, rezultă din punctele 41-43 din prezenta hotărâre că, din moment ce astfel de fapte și probe nu au fost invocate și prezentate de către partea interesată în termenele care i-au fost acordate în acest scop în temeiul dispozițiilor Regulamentului nr. 40/94 și nici „în timp util" în sensul articolului 74 alineatul (2) din regulamentul menționat, cum este cazul de față, partea respectivă nu beneficiază de un drept necondiționat ca acestea să fie luate în considerare de camera de recurs, aceasta din urmă dispunând, dimpotrivă, de o marjă de apreciere în a hotărî dacă este necesar sau nu să procedeze la o astfel de luare în considerare în vederea adoptării deciziei pe care este chemată să o pronunțe.

64 Rezultă din toate cele arătate anterior că, apreciind, la punctele 29 și 30 ale hotărârii atacate, că respectiva cameră de recurs este ținută să ia în considerare faptele și probele pe care partea care a formulat opoziția la o cerere de înregistrare a unei mărci le prezintă, pentru prima dată, în memoriul pe care îl depune în sprijinul recursului său introdus în fața camerei menționate contra unei decizii pronunțate de o divizie de opoziție și anulând decizia în litigiu din unicul motiv că respectiva cameră de recurs a refuzat, în cazul respectiv, o astfel de luare în considerare, Tribunalul a încălcat dispozițiile coroborate ale articolului 42 alineatul (3), ale articolului 59 și ale articolului 74 alineatul (2) din Regulamentul nr. 40/94.

65 Rezultă că hotărârea atacată trebuie anulată.

Cu privire la acțiunea în primă instanță

66 Conform articolului 61 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție, în caz de anulare a hotărârii Tribunalului, Curtea poate fie să se pronunțe ea însăși definitiv asupra litigiului, atunci când acesta este în stare de judecată, fie să retrimită cauza la Tribunal, pentru ca acesta să se pronunțe.

67 În cazul de față, Curtea constată, după cum o făcuse anterior și Tribunalul la punctul 27 din hotărârea atacată, că, la punctele 10-12 din decizia în litigiu, camera de recurs a refuzat să ia în considerare faptele și probele invocate de Kaul în sprijinul recursului său, considerând, în esență, că o astfel de luare în considerare era exclusă din oficiu, din moment ce faptele și probele nu fuseseră prezentate anterior în fața diviziei de opoziție, în termenele acordate de către aceasta din urmă.

68 Or, această teză a camerei de recurs, susținută de OAPI atât în fața Tribunalului, cât și în cadrul prezentului recurs, încalcă articolul 74 alineatul (2) din Regulamentul nr. 40/94. Într-adevăr, după cum rezultă din punctele 41-43 din prezenta hotărâre, dispoziția menționată învestește camera de recurs, în fața căreia au fost astfel prezentate tardiv faptele sau probele, cu o marjă de apreciere în a hotărî dacă este

sau nu necesar să le ia în considerare pe acestea din urmă în vederea adoptării deciziei pe care este chemată să o pronunțe.

69 În loc să exercite puterea de apreciere cu care este astfel învestită, camera de recurs a apreciat în mod eronat, în speță, că este lipsită de orice putere de apreciere în ce privește eventuala luare în considerare a faptelor și probelor în cauză.

70 Rezultă că decizia în litigiu trebuie anulată.

Cu privire la cheltuielile de judecată

71 Potrivit articolului 122 primul paragraf din Regulamentul de procedură, atunci când recursul nu este fondat, iar Curtea soluționează ea însăși în mod definitiv litigiul, aceasta se pronunță asupra cheltuielilor de judecată. În temeiul articolului 69 alineatul (2) din același regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 118, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

72 În cauza de față, trebuie subliniat că, deși hotărârea atacată este anulată, Curtea, prin prezenta hotărâre, admite acțiunea societății Kaul și anulează decizia camerei de recurs a OAPI. Rezultă că este necesară obligarea OAPI la plata cheltuielilor de judecată suportate de Kaul atât în primă instanță, cât și în cadrul recursului, potrivit concluziilor acesteia din urmă.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară și hotărăște:

1) **Anulează hotărârea Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene din 10 noiembrie 2004, Kaul/OAPI – Bayer (ARCOL) (T-164/02).**

2) **Anulează decizia Camerei a treia de recurs a Oficiului pentru Armonizare în cadrul Pieței Interne (mărci, desene și modele industriale) (OAPI) din 4 martie 2002 (cauza R 782/2000-3).**

3) **Obligă OAPI la plata cheltuielilor de judecată efectuate atât în procedura în primă instanță, cât și în recurs.**

Semnături